

aliter vinci melius Ad idem monemur exemplo Joseph Gen. 19. Cui cum domina sua diceret dormi mecum: ipse relicto in manu eius pallio fugit: et egressus est foras. Quare autem fugiendum sit Rñ/ deo primo. quia homo est sicut fenū aridum. Unde Propheta. Omnis caro fenū. Item homo est sicut stipula Un/ Job. 13. Et stipulam siccam persequeris. nulla autem securitas est stipule vel feno arido circa ignem. igitur merito fugiendum est. Quia luxuria est peccatū valde immundum. ergo non est securus luctari cum peccato isto. vix enim potest esse q̄ homo non inquinetur Ecclesiā. 11. Qui tetigerit picem: inquinabitur ab ea. Sed diceret quis stipulam se nō esse: immo quasi ferum: et ideo nō oportet eū timere mulierum familiaritates Respondeo q̄ etiam ipsum ferum ignis immutat. vt quasi igneam formam inducat Sic ignis luxurie etiam homines ferreos immutat in malum Hieronimus. Ferreas mentes libido domat: Et etiam patet q̄ ex duobus lapidib⁹ si inuicem collidantur exit ignis: Sic ex familiaritate duarum personarū que quasi lapidee videntur: exit quādoq; ignis luxurie. Itē et si murus lapideus a candelā iuxta se posita nō comburatur: tamen denigratur: sic licet q̄ homo q̄n/ doq; non cadat ex familiaritate mulierum in peccatum actuale: tamen frequentius aliquantulum inquinatur ad minus per cogitationes et delectatōes malas. Unde beatus Hieronimus Eredemibi non potest cū domino toto cor/ de habitare: qui feminarum actibus copulatur. Quia autē cohabitatio et familiaris conuersatio mulierum multum est occasio ruine potest manifestari per tale exemplum. Legitur in vitaspatrum. q̄ senex quidā erat qui cum incurrit egritudinem magnam seruebant ei fratres: et videns senex q̄ fratres occuparent euz eo dixit. Vadā in egyptū: vt nō impedī

am fratres istos Et dixit ei abbas moyses: nō vades q; fornicatiōem incursum es. Ille autē tristatus dicebat. Mortuū est corpus meū: et tu mihi ista dicis. Surgēs ergo abiit in egyptū. Quōd autē audissent hoīes circūquaq; habitātes offerebāt ei multa Venit etiā ad eū virgo q̄dam fidelis volens obsequium suuz seni infirmati dēpedere Et post aliquātū tps cū paululū de egritudine q̄ dēnebat meli⁹ habuisset incurrit in eā Et illa cepit Interrogata autē a vicinis loci illius vñ cepit. Illa rñ dicit. de senex Illi autē nō credebāt. Senex vero dicebat. ego hoc feci. s̄ custodite infantem que pepit Que cū genuisset puerū et ab lactatus fuisset: tulit senex infantē in humeris suis Et die qua erat festiuitas in schyri occurrit ibi et irauit ecclesiaz corā multitudie fratrum. Illi autē vidētes eū fleuerūt. Qui dixit fratrib⁹ Videre infantē hūc: filius est inobediētie. cauere ḡ vos o frēs a sortijs mulierū. eo q̄ in senectute hoc feci. et orate p̄ me. Et p̄gens ad cellā suā ad initium p̄me p̄uersionis reuersus est. Un/ Bern. Cū femina sp̄ esse et feminā nō cognoscere: nōne plus est q̄ mortuū suscitāe. si qd̄ min⁹ est nō potest nec id qd̄ mar⁹ est. Un/ Hiero. Si pudiciā seruare q̄ris: feminā quā bñ videris p̄uersantē mente dilige: nō corporali p̄ntia. Unde Greg⁹. scribit in registro q̄ beatus augustinus nec cum sorore habitare consensit.

### Incipit tractatu

lus de sex operibus misericordie. Et primo de corporalibus.

Pera misericordie corporalia s̄ sex  
Primum est cibare esurientem  
Un/ Esaie. lyij. Frāge esurienti panē tuū. Scdm̄ est potus dare sitiēti. Mat. x. Qui potū dederit vni ex minimis meis calicem aque frigide non perdet mercedem suam. Sed sunt

## De sex operibus

quidam a deo duri et immisericores qui potius dant porcis et canibus quam pauperibus. quia plures diuites melius pascunt suos canes quam pauperes. sed preparando canibus offam vel dando eis carnes. de quibus pauperes possent refici. de quibus omnibus tales diuites districtam reddunt rationem. Insuper aliqui etiam auari et tenaces sunt: quia potius id quod remanet permittunt putrefieri suaves hoc ex nimia parcitate quam quod pauperibus erogarent. Unde dominus de maximo conuiuio quod faceret sanctis suis repelleret eos cum confusione magna. nihil eis dando quod hic de mensa sua nihil ei dederunt. ut patet in diuitie epulone et paupe lazaro. Luc. 14. Unde etiam Gregorius Dei misericordiam non potest permereri qui hic misericors non fuit. Unde Beda super epistolam Iacobi. Sine misericordia iudicabit ille: qui cum posset non facit misericordiam.

**E**x his patet quod periculose stant tales tenaces diuites quia deum grauius offendunt: contra charitatem proximi faciunt et contra animas proprias grauius peccant. quia tales quodammodo comparantur furtibus et raptoribus. Ambrosius in sermone. Non minoris est criminis habere et tolerare: quam cum possis indigentibus de negare. Unde etiam Basilius Nonne inquit spoliator es: qui dispensanda suscepisti propria reputando. Est enim pauperis famelicus quem tu tenes. nudi tunicam: quam in conclaui seruas. discalceati calcei: qui penes te marcescunt. indigent argentum quod possides humatum. Unde de christus dicit in euangelio. Lu. 17. Quam difficile qui pecuniam habent regnum dei intrabunt. Item est malum si gnium cum quis durus homo non potest audire clamorem pauperum. et si audit: tamen non compatitur nec misereatur quia est signum puerilitatis: et quod non est in charitate dei. Et ex hoc sequitur quod est in statu damnatorum. Unde. i. Iohannis. 4. Qui habuerit sub azibus mundi. et viderit fratrem suum necessitate habere: et clauerit viscera sua ab eo: quomodo charitatis dei in eo manet

quasi diceret: nulla modo. Augustinus de ciuitate dei. Misericordia est alienae miserie in nostro corde compassio. quia utique si possemus subuenire appellimur. Unde de duris cordibus dicit Prover. 21. Qui obturat aurem suam ad clamorem pauperum. et ipse clamabit et non exaudiet. Et ergo ut diuites misericordiam dei consequantur: tunc ipsi debent esse misericordes pauperibus. Unde Math. 5. Beati misericordes quoniam ipsi misericordiam consequentur. Ambrosius in epistola ad Nepocianum. Non memini me legisse mala morte mortuum quod libenter opera pietatis exercuit. Habet enim multos intercessores. et impossibile est precibus multorum non exaudiri.

**T**ertium est recipere peregrinos ad hospitium. hoc utile est et deo tam acceptum: ut quicquid etiam ad litteram angeli sunt ad hospitium recepti: immo etiam quicquid ipse christus visibiliter. ut in emaus. Sed sunt quidam adeo auari quod nullum pro deo hospitari volunt nisi habeat expende. Et sic expellunt pauperes a domo sua. cum tamen christus dicat in euangelio Qui vos recipit me recipit. et eadem mensura qua mensi fueritis etc. Ergo si claudis ianuam pauperi: sic christus faciet tibi cum veneris dicens illud Math. 25. Domine domine aperi nobis. Respondebit. Amicus dico vobis nescio vos. Sed bonis et electis dicit illud Math. 25. Hospes fui et collegistis me. venite benedicti patris mei etc. Ex his sequitur quod multum reprehensibiles sunt illi diuites qui habent latas domos. et potius permittunt eas vacare quam quod pauperes in eisdem propter deum vellet hospitare: cum tamen laudabile esset quod quilibet diues ad minus haberet unum pauperem in domo sua: ut illud quod sibi ipsi in mensa subtraheret siue in comedendo siue in bibendo hoc illi pauperi daret. ut sic posset mereri vitam eternam.

**Q**uartum est nudos tegere. Quantum autem hoc placeat deo patet in beato Martino quem christus coram omnibus sanctis et angelis in celo existentibus commendauit dicens

**M**artinus adhuc cathecuminus hac me veste prexit. Unde ammonet vnū/ quēq; hominē p̄ **E**saia p̄phetā dicēs **L**ū videris nudum operi eum. **L**uc. iij. **Q**ui habet duas tunicas det vnaz nō habenti. Item quia hoc op<sup>o</sup> misericor die nō ita facilliter exercetur. quia vnus facillius dat pauperi frustū panis. vlt̄ re cipit p̄ noctem vnū ad hospitium: q̄s q̄ daret sibi tunicā. z etiam diutius durat ergo diuites mulieres debēt filare z nō ociose incedere. qz q̄uis ip̄e nō indigeāt p̄ se. tamē multi paupes sunt q̄ bñ indi gent. **E**xemplo b̄tē **E**lizabet̄ que fila bat cū ancillis suis: z inde paupibus ve stes faciebat. **U**ndē **A**ug<sup>o</sup>. in li. de vita xp̄iana. **I**llā elemosynaz de<sup>o</sup> approbat q̄ de iustis laborib; ministrat. Sic<sup>o</sup> scri ptū est. honora dñm de tuis laboribus iustis. **U**n̄ xp̄s dicit talib; in iudicio il lud **S**ath. xxv. **A**udus fui z cooperu istis me. qz ita acceptū est ei q̄t̄ eū in cru ce nudū pendētem cooperuisses **U**ndē **S**ath. xxv. **Q**uod vni ex minimis me is feceritis mihi fecistis **Q**ui tum est. visitare infirmos. **H**oc multū acceptū est xp̄o. q̄t̄ ipse p̄ se iaceret infir mus hīc z eū visitares. qz omēs passus talū numerant ab angelis: z remunerā tur a xp̄o in vita eterna. **C**ōtra hoc fa ciunt q̄ paupes z infirmos abhominā tur. vel etiā quandoq; p̄rios famulos cū infirmant a domo expellūt. vel si reti nēt: vt canem sub gradu locāt nec meli us ei q̄ cani faciunt **N**ō sic est faciendū immo est eis bñfaciendū quasi angelo. vel etiā quasi ip̄i xp̄o. qui dicitur<sup>o</sup> est in iudicio. **I**nfirmus fui z visitastis me **S**extum opus misericōdie est vin ctos visitare z redimē. siue boni siue ma li sint aliqua eis ministrādo **S**i boni: p posse liberari deberēt. **I**uxta illud ps̄. **E**genum de manu peccatoris liberare **Q**ui hoc facit. s. q̄ redimit captos inno ceter a raptorib; z ab alijs malis hoīb; opus misericōdie exercet. z sillis erit dō. vñ

ps̄. **D**eus q̄s sillis tibi: eripēs inopem de manu fortiorū ei<sup>o</sup>. **S**i vero mali tūc saltem liberādi sunt ab eterna morte. s. monēdo eos ad p̄niam z contritōem de peccatis suis. z q̄ offerāt deo illā igno miniosam z amaram mortem quam su stinere eos oportet p̄ peccatis suis. q̄a hoc est multum vtile hominī z deo acce ptū. **U**ndē questio est. vtrū pe na mortis dirimat aliqd de pena debi ta p̄ peccatū. **R**espōdeo s̄m b̄t̄m **T**ho mā in. iij. dist. xx. **H**ors naturalis est pena p̄sequens originale peccatum z q̄ si iam in naturā p̄uersa. z ideo p̄ mortē naturalē nō purgat aliqd de peccato ac tuali. s. p̄ mortem illatā bene potest pur gari aliqd. **U**ndē si aliqs mortem illa tam patienter sustineat p̄ alijs crimini bus: sic illata valet ad diminutōem pe ne. z ad liberatōem etiā a tota pena s̄m q̄ntitatē culpe z patiētē z p̄tritōis. **I**tē sciendum q̄ **S**corus sup. iij. sententiā dicit. q̄ si q̄s infirmus cū iaz videt se vtrū qz moritur z mori vult. z plene p̄sentit in mortem: ac si p̄ seipm mortem elegisset penā mortis sic paciēter sustinēdo: satis faciet p̄ oībus peccatis venialib;. imo aufert aliqd ad satisfaciendū p̄ mortali bus. **Q**uare p̄ oīa laudabile est in isto volūtatem suam diuine p̄formare **I**tē querit̄ de suspendēdis z decapitādis an debeat eis dari corp<sup>o</sup> xp̄i. **R**ūdeo. si sūt p̄fessi z penitēt: nō debet eis denegari. xij. q. ij. c. fi. **I**tem q̄ritur de suspēdis an sint sepeliēdi in cimiterijs vel nō **R**ūdeo s̄m **H**ostien. q̄ speliēdi sunt dñi tñ peni ruerint **S**z tñ quo ad hoc vt de patib; lo deponant̄ requirit̄ licētia iudicis secula ris: ne iusticia p̄tēni videat. z sic loquū tur leges. s. ip̄am licētiam ip̄e iudex de negare nō debet. **E**x his iā dicitis patz q̄ est salubre tales hoīes monere ad pe nitentiā. qz possibile est q̄ q̄s in vno ho mine tali p̄t mereri vitā eternā. **E**t rō ē qz s̄m **B**rego. **M**aximū sacrificium est zelus animarū. imo plus est deo accep/

## De peccato

tum et homini meritorum vnam animam lucrari quam auream monetem deo offerre. quia vna anima precellit omnes thesauros totius mundi. **Uñ Aug<sup>o</sup>.** Sicut de omni creatura: sic anima omnem corpoream substantiam naturam et dignitatem precellit. **Uñ etiam Bern<sup>o</sup>** Totus mundus ille precium vnius anime est mare non potest. non enim pro toto mundo animam suam daret christus: quam pro humana anima dedit. **S**ciendum etiam quod multum saluiferum est talibus amarum mortem et passionem christi reducere ad memoriam. **Uñ Greg<sup>o</sup>.** Si passio christi ad memoriam reducat: nihil tam durum quod non equo animo tolere. **Bern<sup>o</sup>.** Quid est quod tibi non suauiter videtur: si collegeris et memoraueris omnes amaritudines saluatoris. Et signanter cogitandum est de talibus quomodo christus nonies est ductus pro salute peccatorum. Et primo mox ut captus fuit tunc ductus fuit ad annam. secundo ab anna ad caypham. tertio a caypha ad pylatum. Quarto a pylato ad herodem Quinto e converso ab herode ad pylatum. Sexto milites duxerunt eum intus in atrium: et illuserunt ei percussores caput eius arundine. Septimo duxit eum pylatus foras de pretorio portam coronam et vestem purpuream. Octavo ad locum ubi ante tribunal stans iudicatus est ad mortem. Nono extra civitatem ad locum caluarie ubi crucifixus est. Et rememorando tales transitus christi: offerre debet transitum illum et mortem et penam ipsi christo pro peccatis suis. Et debent habere bonum propositum quod amplius nunquam vellet peccare si diutius vivere deberet. et sic deo committere animas suas. **Uñ exemplum legit.** Fuit miles quidam nobilis: sed criminis. qui tempore quodam ab inimicis suis captus fuit: et quia valde mortales inimicitie inter eos erant: visum est eis expedire ut in instanti occideret. **Lernēs** autem vir nobilis sibi mortem imminere et nullum esse remedium vite: suppliciter voce dixit ad illos Rogo vos intuitu dei ut ad modicum tempus mortem dignemini differre ut alii

cui sacerdotum possim peccata mea commisereri. Et responderunt illi. Non esset nobis hec dilatio tuta. pringere posset ut cognati tui et amici venientes eriperent te de manibus nostris. et esset error nouissimus peior priore. Cui cum precepissent ut se prosterneret ad decollandum: dixit hoc sibi Deus tu scis voluntatem meam. Et subiugit. Animum meum virginis filio committo. sicque decollatus est. Et erat tunc quidam obsessus in ciuitate. cui cum diceret quidam audita morte tanti tyranni. modo magnum gaudium habetis propter animam illius facinorosi militis. Respondit de modo. Nequaquam. vnum enim verbum mortens pertulit. propter quod saluatus est. **Uñ Bern<sup>o</sup>.** Maior est dei pietas quam queuis iniquitas. Sicut enim scintilla in medio maris ita omnis malicia hominis ad dei misericordiam.

### De sex operibus misericordie spiritualibus.

**H**era misericordie spiritualia meliora sunt et nobiliora et utiliora quam corporalia. quia tanto illis corporalibus preferuntur quanto spiritus corpori auferuntur. Et etiam quia quilibet homo potest ea omni tempore exercere. sed secus est de corporalibus. quia pauper non habet vel hospitem vel abbatem. et sic de aliis. Primum est instruere simplices ignorantes et errantes: hortando eos ut a via erroris resipiscant. tum propter dei offensam cauendam tum propter penam declinandam. tum propter celestem gloriam consequendam reuocando eis ad memoriam quomodo momentaneum est quod delectat. et eternum quod cruciat. et his similia. Et notandum quod talis informatio debet fieri cum lenitate. **Bal. vi.** Si preoccupatus fuerit quis in aliquo delicto: vos qui spirituales estis huiusmodi instruere in spiritu lenitatis. Et sciendum quod instructio fraterna in duobus consistit. videlicet in verbi exhortatione. et sic litterati instruunt exhortando. et boni exempli ostensione: ut boni et

simplices vitā suā ostēdēdo: vt crātes  
 vndiq; habeāt instructores: ne se vale-  
 ant ex ignorantia excusare. Sciendum  
 q̄ bonum exemplum ⁊ bona doctrina  
 est multum vtile in ecclesia dei. hoc patz  
 qz ad exemplū bonoz hoīm ml̄ti mali  
 hoies q̄ sūt inimici dei ieiunāt in q̄dra-  
 gesima: q̄ alias nunq̄ ieiunāret: qz deū  
 nō multū diligūt. si exempluz ieiunādi  
 in bonis hoīb; non viderent. Item ad  
 opera misericordie puocantur. s. qn̄ vi-  
 dent alios elemosynam dare. Item ad  
 audiendum verbū dei missas. ⁊ sic de a-  
 lijs bonis operib;. Item p̄t exemplū  
 bonoz multi peccatores puertunt a pec-  
 catis. ⁊ penitent. ⁊ sic saluant qui alias  
 damnarent. si exempla bona in alijs n̄  
 vidissent. Unde Grego. Nunq̄ pecca-  
 tores ad lamentum penitentie redirent  
 si nulla eēt exempla bonorum q̄ eozuz  
 mentem traherent. Et scīdū q̄ ē  
 hominū valde meritorium dare bonum  
 exemplum ⁊ bonam doctrinam alijs.  
 Quia ex hoc gaudium ⁊ meritū eozum  
 augmentatur quotidie in celo. Unde Le-  
 sarius. Quantis exempla vere humili-  
 tatis ⁊ perfecte charitatis ostēderis. cū  
 tantis ⁊ p̄ rāris eterna p̄mia possideb;.  
**I**tem scōm est corripere delinq̄ntem  
 in fraterna charitate dicēdo. Tu q̄s es  
 qui audes deū ad iracūdiā puocare. p̄-  
 ximū scādalizare. ⁊ teipm̄ in corpe ⁊ aīa  
 dānare. Time deū: ⁊ noli hāc rem pessi-  
 mā perpetrare. Un̄ Apl̄s. Non voca-  
 uit nos deus in immundiciā: sed in san-  
 ctitatem. Et talis correctio debz fieri cū  
 lenitate non clamorose: alias esset plus  
 confusio q̄ correctio. Math. xviii: Si  
 peccauerit ī te frat̄ tu: corripere eū int̄ te  
 ⁊ ipm̄. Itē d̄z fieri ex charitate: nō ex in-  
 dignatōe v̄l ex p̄temptu. ⁊ cū vtilitate il-  
 lius quē corripis: sic q̄ non q̄ras ostēta-  
 tōem. seu potestātē: s; illi vtilitatez. Ut  
 aut̄ correctio frat̄na fiat cū lenitate ⁊ ex  
 charitate. tūc ille q̄ vult corrigere aliū de-  
 bet quinq; considerationes seruaē. qua-

rum tres ponit Aug. sup illd̄ Mat. 7  
 Hypocrita eijce p̄mo trabē d̄ oculo tuo  
 Reliqs duas ponit Grego. in moral̄  
 Primum est q̄ debet consideraē si est ei  
 similis. id est. si est in eodem peccato vel  
 equali vel maiorī. tunc maxime si est pec-  
 catum notorium: non debet om̄ino cor-  
 rigere: sed seipm̄ prius debet emendaē.  
 ⁊ tunc eū ad penitentiā commonere. ali-  
 as posset sibi dici illud ad Roman̄. ij.  
 Quid alium doces: teipsum non doces  
 Augustin. Iudex in nullo eoz sit iudicā-  
 cand⁹ que in alio iudicare est paratus.  
 Qui enim ex officio tenetur corrigere de-  
 linquentes non debet hoc facere in pec-  
 cato mortali: s; ad min⁹ debet p̄us p̄tēi  
 de peccatis suis. Si autem non est simi-  
 lis: tunc debet secundo cōsiderare si ali-  
 quando fuit ei similis: ⁊ tunc sicut nole-  
 bat despici: sed compassionem ei impen-  
 di. sic nec debet fratrem suum peccantēz  
 ⁊ penitentem despiciere. sed cōpassionez  
 ⁊ misericordiam ei exhibere. Eccl̄i. viij.  
 Ne despicias hominēz auertentem se a  
 peccato. ⁊ non impropere ei. Mem̄to  
 qm̄ sum⁹ oēs in corruptōe: Si at̄ nō es  
 ei similis: neq; aliquando fuisti: tunc de-  
 bes tertio cogitare q̄ potes ei fieri simil̄  
 in futuro. Et ideo ratione talis dubij n̄  
 debes sup̄bire: sed delinquentib; p̄descē-  
 dere. i. Loz. x. Qui se existimat stare vi-  
 deat ne cadat. Augustin. Nemo ē q̄ se  
 curus esse possit in hac vita q̄ tota tēpta-  
 tio noīat. Si aut̄ nō es siliis ei nec ei vn-  
 q̄s fuisti siliis: ⁊ de dei bonitate p̄fidis q̄  
 nūq̄ eris ei similis tūc debes quarto vi-  
 dere si ille qui sic est reph̄sibilis sit ne in  
 aliq̄ cōmendabil̄. Si ille q̄ habet tot de  
 fectus aliquos etiā habeat p̄fectus Et  
 tunc ratione bonoz illoz que habet de-  
 bet supportare eū in his q̄ minus habet  
 Un̄ Apōc. ij. volens apl̄s reph̄dē ep̄i-  
 scopū in epheso. Prīmo ponit quoddā  
 viciū quod habuit dicens. Habeo con-  
 tra te pauca qz charitatē tuā p̄mā dere-  
 liquisti. Sed statim ponebat quoddāz

## De sex operibus

bonū qđ habebat dicens. Sz hoc ha-  
bes bonū qđ odisti facta nicolaitar. qđ et  
ego odi. Similiter volens reprehendere  
ep̄m sardis primo ponit quendā suum  
defectū dicens. Nō inueni op̄a tua ple-  
na corā deo meo. Deinde statim ponit  
quendā suū p̄fectū dicens. Sed habes  
pauca noīa in sardis: qđ non coinquāue-  
rūt vestimēta sua. Ecce post qđ ap̄ls po-  
suit illa ī quibz illi ep̄i erāt reph̄sibiles  
statim subiungit illa in quibz erāt cōmē-  
dabiles ad innuēdū qđ si aliquis p̄t ali-  
quod vitium est reph̄dendus. si tñ ha-  
bet aliquod bonū est nihilominus sup-  
portāndus. Dato autē: qđ aliquis videat  
oīno esse malus. nec habere aliqđ bonū  
p̄pter quod sit tolerandus. tñ debz co-  
gitare quinto qđ iste qđ sic videt esse ma-  
lus forte in cōspectu dei est sibi in-  
merito preferendus. Et ponit exēplū sancti  
gregori<sup>9</sup> de sc̄to stephano et sancto paulo.  
Nā cū b̄t̄s stephanus consentiente  
z adiuuante paulo lapidaret: tñc stepha-  
nus oīno erat bonus. z Paulus omni-  
no videbat eē malus. z tamen in conspe-  
ctu dei paulus qui sic erat mal<sup>9</sup> stepha-  
no in merito z premio fuit p̄ponendus.

**I**k Querit vtz correctio fratna sit  
in p̄cepto. Respondeo fm̄ Tho. sc̄da  
sc̄de. q. 33. qđ sic. sed quia p̄ceptū affirma-  
tiuū non obligat ad semp. sed p̄ loco et  
tpe. Vñ z omissio ei<sup>9</sup> fit trip̄lr̄. Vno mō  
fit meritoze. vt qđdo quis oportunit  
t̄ps inquit. vel de ip̄is meruit: ne det̄i  
ores fiāt. vel ad bonā vitā alios impedi-  
ant z huiusmodi. Secundo mō omit-  
titur cū peccato mortali. scz cū formidat  
iudiciū vulgi vel carnis cruciatio siue  
pemptio dūmodo tñ hec ita dominant  
in aīa qđ fraterne charitati p̄ponantur.  
Tertio est p̄ccm veniale quando scz tū-  
mor z cupiditas tardiozem facit ad cor-  
rigendū delictū fratris. nō tñ ita qđ si cō-  
staret ei qđ fratrē possz a peccato retrabe-  
re dimitteret p̄pter timorē vel cupidita-  
tem quinnimo in aīo p̄ponit charitatez

vt dicit b̄t̄s Aug<sup>9</sup> Vtrū subditi tene-  
ant platos corrigere. Rñ deo fm̄ beatū  
Tho. vbi. s. Subditi non tenent nec  
debēt corrigere platos correptione illa  
qđ est iusticie. i. p̄ correptionem pene Te-  
nentur autē correptione illa que est chari-  
tatis si in eis est aliqđ corrigibile: ita tñ  
qđ nō cū p̄teruia: sed cū mansuetudine z  
reuerentia. Vtruz correctio fraterna  
sit p̄pter sc̄dulum dimittenda. Rñ deo  
fm̄ Tho. sc̄da sc̄de. q. 33. Correctio fra-  
t̄na ordinat ad emendatōem fratris. et  
īdo int̄m est computāda int̄ sp̄ualia bo-  
na. q̄ntum hoc homo consequi p̄t: qđ nō  
p̄tingit si ex correptione fratris sc̄dali-  
lef. z ideo si p̄t sc̄dulum correptio di-  
mittat. non dimittit sp̄uale bonū. **L**  
Adā dum quis correptio fratna sic  
sub p̄cepto: z ad hāc oēs teneamur pro-  
locoz tpe scz qñ licet z valet. Sūt tñ qñ-  
qz casus in qbus euadam<sup>9</sup> hoc p̄ceptuz  
Primus est: cū non est spes correctōnis  
Vñ p̄verb. 9. Noli arguere derisorem:  
ne forte odiat te. Sc̄ds cum timet defe-  
ctus. p̄bationis. vt cū quis d̄ crimie cor-  
ripit: qđ non p̄t p̄bari. tunc em̄ corripit  
ens obligaret ad talionē si deficeret i p̄-  
batione. Tertio cū plato tāqđ iudicio  
tum est factum. Quarto cū meliori ope-  
riuel eque bono vacare aliquis int̄dit.  
Quinto cuz multitudo z potestas est in  
culpa. tñc correctio plus noceret qđ pro-  
desset. quia multitudo difficulter corri-  
git z potestas. **D** Tertio op<sup>9</sup> mi-  
sericōdiale est consolare fidelit̄ omnes  
in tribulatōne positos. Hoc supra mo-  
dum est meritorium apud deum ac si ip-  
sum cōsolatus fuisses cū pep̄dit in cru-  
ce: cū dicere potuit illud psal. Quesiui qđ  
consolaret: z nō inueni. Vnde natura  
docet cōpati p̄ximis. hoc patet in porcē  
qui sibi mutuo ex naturali inclinacōe cō-  
patiuntur. hoc cognoscat in hoc: qz cuz  
vnius porcus ledit: tunc omnes accurr̄t  
sic nos cōpati debem<sup>9</sup> fratribus nostris  
Vñ Greg<sup>9</sup> Omnes fratres sumus dei

potestate cōditi. z ei sanguine redēpti. et  
 idcirco frēs nostros quāntūlibet paupēs z  
 abiectos in nullo despiciere debem⁹. Et  
 talis cōpassio ē signū bonitatis in hoīe.  
 Un̄ greg⁹ li. xxij. moral. Tāto q̄sqz p  
 fectior ē: q̄nto p̄fecti⁹ alienos doloēs sen  
 tit. imo naturale ē q̄ vnū mēbz compa  
 titur alij membro. Ap̄ls. i. Corinth. 12.  
 Si quid patit̄ vnuz mēbrū zc. Ergo q̄  
 nō cōpatit̄ primo est q̄si membrum ab  
 scisum a mystico corpore christi. qz ch̄s  
 est caput: z omēs christiani in gratia ex  
 istētes sunt membra eiusdem capitis. vn̄  
 Gregori⁹. Non aliter redemptoris no  
 stri membra efficiamur: nisi adherendo z  
 compatiendo p̄rio. Qū aut̄ magnū z ac  
 ceptū sit corā deo compati p̄rio ostē  
 dit Greg⁹ li. ij. moral. dicēs. Exteriora  
 nāqz largiēs aliqd̄ extra semetipz tribu  
 it. Qui p̄o fletū ac cōpassionem p̄rio  
 p̄buit: aliqd̄ ei ex semetipz dedit. Itē cō  
 passio est crux spūalis: quā debem⁹ por  
 tare post ihm. Un̄ Greg⁹. in omel. Si  
 q̄svult venire post me. zc. Duobz mōis  
 crux xp̄i tollit̄. sc̄. cū p̄ abstinētā corp⁹ af  
 fligit̄: aut p̄ cōpassionem xp̄i anim⁹ p̄tri  
 bulat̄. ¶ Quartū est indulgere  
 offensoribz nostris toto corde z eos dili  
 gere. Math. 5. Diligite inimicos v̄ros  
 benefacite his qui vos oderunt. Aug⁹.  
 in s̄mone de b̄to stephano. Per amorē  
 hoīs inimici efficiaris amicus dei. Un̄  
 qlibet libent̄ debet ignoscere offensori  
 bus suis: vt deus ignoscat sibi offensa  
 suā. Un̄ Lu. 6. Dimitte z dimittemi  
 Aug⁹. de verbis apli. Unusquisqz talē  
 indulgentiā acceptur⁹ ē. qualē ip̄e dedit  
 p̄rio. Et tāta possit esse offensa: z cuz  
 tali feruore posses indulgere p̄rio q̄ d̄s  
 p̄ hoc indulgeret tibi oīa p̄ccā tua. Un̄  
 Greg⁹. in moral. Qui in se peccanti cle  
 ment̄ indulsit: nullū p̄cc̄i vestigiū in ei⁹  
 aīa remanebit. ¶ Un̄ queritur  
 circa iā dicta p̄mo vtz diligere inimicos  
 sit de necessitate salutis R̄n̄ deo s̄z tho.  
 sc̄a sc̄de. q. 27. Dilectio iūmicōz trip̄li

pt̄ p̄siderari. Vno mō vt diligant̄ inimi  
 ci in q̄ntū inimici. Et h̄ est diligē maluz  
 alteri⁹. Alio mō q̄ntū ad naturā: s̄. i. vni  
 uersali: z sic dilectio inimicōz est d̄ neces  
 sitate salutis vt s̄z aliquis diligēs deuz  
 z primū ab illa generalitate inimicōz n̄  
 excludat. Tertio mō potest considerari  
 in speciali: vt s̄z aliq̄s in speciali moue  
 atur motu dilectionis ad inimicos. Et  
 istud nō est de necessitate salutis absolu  
 te. qz nec moueri motu dilectōis in spe  
 ciali ad quoslibet homies singularit̄ est  
 de necessitate charitatis absolute: sed s̄z  
 p̄parationē animi. vt s̄z homo habeat  
 animū p̄paratū ad hoc q̄ singl̄ar̄ amo  
 re inimicū diligeret si necessitas occurze  
 ret. Sed q̄ absqz necessitatis articulo di  
 ligat̄ pertinet ad charitatis p̄fectionem.  
 ¶ C̄ Itē querit̄. vt r̄ sit de necessi  
 tate charitatis. q̄ aliq̄s signa vl̄ effect⁹  
 dilectōis inimico exhibeat. Resp̄ deo  
 s̄m b̄m̄ Tho. sc̄da sc̄de. q. 27. Si h̄o  
 in cōmuni tenet diligerē inimicū z nō in  
 sp̄ali: nisi s̄m p̄paratōē animi: vt nūc  
 dictum est. ita signa z effect⁹ dilectionis  
 que in cōmuni cōsueuerunt p̄rio ex  
 hiberi: tenet etiā inimicis exhibere. pu  
 ta: cū aliq̄s orat̄ p̄ omnibz fidelibz: vl̄ p̄  
 toto mūdo: vel cū aliq̄s aliqd̄ b̄nficiū  
 impendit toti cōmunitati: tunc etiā s̄  
 inimicis exhibere est de necessitate p̄ce  
 pti. z cōtra facere p̄tineret ad liuorez v̄n  
 dicte. Speciali vero beneficia vel dile  
 ctionis signa que quis exhibet particu  
 lariter aliquibz p̄sonis: q̄ inimicis exhi  
 beat nō est de necessitate nisi s̄m p̄para  
 tiōē animi. vt si inueniretur in articulo  
 mortis. s̄m illud Prouer. xxv. Si esur  
 erit inimicus tuus: abā illum. zc. Sed  
 hoc facere preter necessitatis articuloz p̄  
 tinet ad p̄fectionem charitatis. p̄ quam  
 aliq̄s nō solum cauēt v̄nci a malo: s̄ etiā  
 am vult v̄ncere in bono malum. qz sc̄lz  
 non solum cauēt ne p̄pter iniuriā sibi  
 illatam p̄trahat ad odium: s̄ etiā inten  
 dit inimicū ad suū amorē protrahere.

## De oratione

**I**tem querit. vtrū inimicis ventā pe-  
tentibus teneamur remittere. Respon-  
deo ex iniuriā vlt' damno dato alicui so-  
let in eo cui fit iniuriā tria oriri. scilicet rā/  
cor: i affectu. signum rancoris in effectū:  
et accusatio iuris contra iniurantem.

Prīmū z secūdū tenet homo statim re-  
mittere: h' tertiū non nisi satisfaciāt h' su-  
um posse. **Q**uintū est ferre pse-  
cutōes z tribulatiōes patient' **U**n' apl's  
Persecutiōes patimur z sustinem' **S**a-  
thi. 5. Beati qui persecutiōem patiūtur:  
Ilydorus de summo bono Impossibi-  
le est vt homo sis: z non gustes angustias.  
dolor z tristitia omīb' cōmunia sūt.  
Qui ergo in flagellis murmurat: deus  
plus iritat: qui aduersa paciēter tolēat  
deum citius placat. Sciendū aut' q' li-  
benter debemus sufferre tribulationes  
vt per has liberemur a futuris malis:

**B**reg' Misericorditer adhibet d's tem-  
poralem seueritatem: ne eternam infēat  
vltionem. Ideo hic quibusdam parat:  
vt eos in eternū feriat. Ideo hic ferit nō  
pcendo: vt in eternū parcat. Secundo  
quia d' singulis sufferentijs singulariter  
glificamur. Apl's. Nō sūt z digne pas-  
siones huius r'pis. Ilydo. de summo bo-  
no. Qui vite future premia diligēter ex-  
cogitat mala omnia vite pntis equani-  
miter portat quando ex illius dulcedie  
huius amaritudinem temperat. **S**e-  
xtum est orare pro inimicis. hoc christ'  
docuit verbo z exemplo. Primo verbo  
z doctrina cū dixit **S**ath. 5. Orate p  
psequentijs z calumniantijs vos. vt si-  
tis filij patris vestri q' in celis est. qui so-  
lem suū sup bonos z malos oriri facit. et  
pluit super iustos z iniustos. Scdo do-  
cuit hoc exemplo cū pro crucifixoribus  
suis orauit in cruce dicēs. Pat' ignosce  
ill': qz nesciūt qd faciūt. Hāc doctrinam  
bñ didicit bñs stephan' q' stādo p se o-  
rauit: h' flexis genub' orauit p inimicis.  
**U**n' h' Actū. 6. Sicut nos debem' se-  
qui doctrinā z exēplū xpi: z fidelit' orare

p inimicis nris. **U**n' bñs Breg'. Ille  
preces suas multum valere facit. q' eas  
pro inimicis effundit. Sed heu aliqui  
perunt vindictaz a dō super inimicos su-  
os. **U**nde Breg'. Iubz de' vt diligat  
inimicus: z tñ rogat deus vt occidat ini-  
micum. Quisquis sic orat: ipse suis pre-  
cibus contra conditorem pugnat **E**t ra-  
lis vindicatiua oratio est multū pericu-  
losa homini inuido. quia s'm dei iustici-  
am homo istereus est: vt sibi hoc malū  
contingat q' alijs hominib' sic orando  
optat. Insuper omnia bona opa q' tal'  
inuidus operat nō sūt sibi meritoria nec  
deo accepta. **U**n' Aug'. in frō s'mone  
de beato stephano. Nemo se circumue-  
niat nemo se seducat. Qui vlynū hōiez  
in hoc mūdo odio habet: quicqd dō in  
bonis opib' obtulit: totū perdet.

**A**pl'ic' tractat' d' sex opib' miscōe  
**I**ncipit expositiō  
super oratiōem dominicā. **A**

**V**nes vnanimēs i ora-  
tione estote. p'ma petri. z  
Sicut d' glosa sup illō  
ps. Apd me o'io meavi-  
te mee. Illud qd iustifi-  
cat hōies in hac vita est  
ieiuniū elemosyna z o'io. **E**t ista tria cō-  
mendant maxime a dō: z tñ o'io maxie  
p'cellit alia duo in qnqz. Primo in faci-  
ente. qz h' officiu' est multū facile. qz de-  
bilis nō p't ieiunare. nec paup' elemosy-  
nā dare: q'libet tñ p't orare. **U**n' **P**sal.  
Apud me oratio mea sp. **U**n' Ilyd. de  
sum. bo. Oratio est cordis: nō labiorū  
nō em' s'ba de p'cantis deus attendit. h'  
orantis cor inspicit. **D**elius est cū silen-  
tio orare corde sine sono vocis: q' solis  
verbis sine intuitu mentis. Ergo qui li-  
bet potest orare etiam mutus. saltē mē-  
taliter: vel etiam in agone constitutus.